

PURIFYING PASSIONS

פרה תשע"ו

OUR HERITAGE *R.H. Tox* THE END OF THE MONTH ♦ 453

Parashas Parah • THE THIRD OF THE FOUR SPECIAL Torah readings, *Parashas Parah* — the portion that tells of the laws of the red heifer — is read on the Shabbos immediately before the Shabbos on which *Parashas ha-Chodesh* is read. Thus, if *Rosh Chodesh* Nisan falls on Shabbos [in which case *ha-Chodesh* is read then], *Parashas Parah* is read on the last Shabbos in Adar. If *Rosh Chodesh* Nisan falls on a weekday [in which case *ha-Chodesh* is read on the last Shabbos of

Adar], then *Parashas Parah* is read on the next to the last Shabbos in Adar.

On the Shabbos that *Parashas Parah* is read, two Torah scrolls are taken from the ark. Seven people are called for the reading of the regular portion from the first scroll. The *maftir* then reads *Parashas Parah* [from the portion of *Chukkas*] from the second scroll.

There is a minority opinion that maintains that the reading of *Parashas Parah* is a Torah requirement; hence, a minor should not be called as *maftir*. Since he is not obligated in mitzvos, he cannot discharge the obligations of those who are.

The reason for reading *Parashas Parah* before the month of Nisan is to remind those who had become ritually impure through contact with a corpse, to purify themselves so that they could offer the Pesach sacrifice at the proper time.

The reading was established sufficiently before Pesach so that even those who lived far from Jerusalem [and set out on their pilgrimage on *Rosh Chodesh* Nisan] would also be reminded that if they had become ritually impure, they would need to be purified through the ashes of the *parah adumah*.

Although the *Beis ha-Mikdash* has been destroyed because of our sins, and we no longer have sacrificial offerings nor ritual purification so as to be able to eat sanctified foods, we nevertheless hold fast to the teachings of purification and we study its precepts at the proper time. By doing so, it is as if we have purified ourselves of our defilement and have prepared ourselves to offer our sacrifices at their set time.

The *Talmud Yerushalmi* relates: By right, *Parashas ha-Chodesh* should be read before *Parashas Parah*, for the Tabernacle was first put into use on the first of Nisan, whereas the *parah adumah* was first prepared on the second of Nisan. Nevertheless, we read *Parashas Parah* first, because its subject is the purification of Israel, which enables them to bring the Pesach sacrifice at the proper time.

The parah adumah THE TORAH REQUIRES THE USE OF THE ASHES OF the *parah adumah* only for one who became ritually impure through contact with a corpse.

One who became ritually impure through other sources becomes purified through the methods specified in the Torah.

This mitzvah was given to Israel on *Rosh Chodesh* Nisan in the second year after they had left Egypt — on the day when the Tabernacle was first erected and put into use. At that time, all Israel — including those who had not come into contact with a corpse — had to be ritually purified with the mixture of the ashes of the *parah adumah* and spring water, for they had all been defiled through the incident of the golden calf. Idolatry imparts the same type of ritual impurity as does contact with the dead.

3 ארבעה חודשים - חודש ניסן

גם יש לבאר הענין, שחז"ל סיקנו לנו לקרות פרשת פרה בכל שנה ושנה, הלא צעוה"ר אין לנו אפר פרה להטרה בו, ומא נוגע לנו פרשה זו בזמן הזה.

4

באר החיים

רבינו

שכד

• טהרת הפרה בזמן הזה על ידי קריאת הפרשה •

בשבת זו קוראים בתורה בפרשת חקת סדר טהרת פרה אדומה*, והקריאה מעוררת את הסתרה, כדמוכח מדברי ירושלמי. ילה פ"ג ה"ה) שהביא רש"י במסכת גילה (כט) "בדין הוא שיקדום החודש לפרשת פרה, שהרי באחד בניסן הוקם המשכן ושני לו נשרפה הפרה, ומפני מה הקדימוה שהיא טהרתן של ישראל", וכתב המגיד מקאזניץ ז"ע ב'עבודת ישראל' (פרשת פרה) "ופירוש הענין, דבזמן שאין בית המקדש קיים,

דבר שפתינו לרצון לפני אדון כל, כאילו קיימנו והקרבו הקרבנות, וגם הפרה בהזאת שלישי ושיעי, ועל ידי קריאתה על כל פנים נטהר טהרה רוחנית לכבוד הרגל הבא עלינו". ומרמז כן בפסוק (במדבר יט, א-ב) "וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר, זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר" [ולמה נכפלה פעמיים "לאמר", רק הכוונה], שכאשר אין בית המקדש קיים יספיק האמירה גרידא כדי לבוא לידי טהרה.

אמנם כל זה בתנאי קודם למעשה, שיאמין באמונה שלימה שנשמתו מזדככת וטהרת על ידי קריאת הפרשה, וכלשון קדשו של ה'בית אהרן' (דף קמד) "צריך להאמין, שכשם שנטהר באפר פרה ממש להקרב הפסח, כמו כן נטהרין בזמן הזה בקריאת פרשת פרה אחד ואחד לפי בחינתו בקדושה".

והזמן גרמא לכך, שעומדים אנו בימים גדולים שבין פורים לפסח, בדאיטא ב'חסד לאברהם' (עין הקורא נהר נז, והובא ב'עריב נחל' פרשת שמיי) שמים הפורים ואילך מעלה ומטהר הקב"ה את ישראל מדי יום ביומו ממדרגה למדרגה שלב אחר שלב, וכמו שעשה לנו ה' בימים ההם ביציאת מצרים כך הוא עושה לנו בזמן הזה ל' ימים קודם לפסח ע"ש.

שבת פרה תשנ"ו

66

לב טהור כרא לי אלקים, ועיני ורוח נכון חדש בקרבי. ידוע מחז"ל ומהרבה צדיקים זי"ע, אך שבכל חודש ניסן אבינו משפיע לכל יחיד געוואלדיגע התחדשות, וכידוע מהשלה"ק, והיטוד יוסף, והבעש"ט הק', והרגל, והקאזניצר מגיד, ועוד הרבה צדיקים, זי"ע, החודש הזה לכם, התחדשות, וזה בחינת ורוח נכון חדש בקרבי, וההכנה לקבל זה הוא טהרה, לב טהור.

א' מהרבה צדיקים זי"ע, שהשפעות של שבת פרה, של טהרה, טהרתן של ישראל, מאיר לא בש"ק פרה לכד, אלא בכל הזמן של סיום חודש אדר, וכל הימים שבין פורים לפסח, שהמתנה הזה של טהרה הוא מתנה מיוחדת להכין אותנו לקבל כל הגעוואלדיגע ענינים של חודש ניסן, זה מתנה לכל יחיד, שפע גדול של טהרה, בניסן יש הרבה הרבה ענינים והשפעות, וסיום אדר הוא זמן המוכשר להכנה לכל הענינים של חודש ניסן, הי"ב ימים הראשונים של ניסן, היו"ט הקדוש, היציאה הקדושה הימי הספירה הקדושים.

6a

פרשת פרה - ההתעוררות לטהרה

אם כן, ראינו שפרשיות שקלים חכור קשורות לקדושה העצמית של ישראל, בחינת התעריף הקבוע שמבטא את הבחינה הסגולית, שבה אין הבדל בין גדול וקטן שבישראל. זו הבחינה המתרוממת מעל מעשיו של האדם ורצונו ובחירתו, ונעוצה בלהבת אש הקודש של נשמתו. הבהקת קדושה זו נעשית בפרשת שקלים, ומכוחה אנו מוחים את המתנגדים לה, בפרשת זכור.

השלב הבא לאחר חשיפת הקדושה העצמית הוא הובלת כל מערכת החיים של האדם על פי טהרת נשמתו. לא מספיק שהנשמה קדושה, אלא צריך שגם בחירותיו של האדם ומעשיו יהיו נאמנים לסגולת נשמתו. כך, לאחר שהאדם מגלה את הקדושה העצמית שבו, באים ההתעוררות והרצון לתשובה בפועל בטהרת המדרגה הבחירית. והנה זה עניין פרשת פרה הבאה לאחר פרשת זכור. את פרשת פרה אנו קוראים זכור לטהרת פרה אדומה, ומבקשים מהקב"ה שיזרוק עלינו מים טהורים. ההתעוררות לבקש את הטהרה באה בזכות הכרת הקדושה שבנו, שעוררה את הלב והרצונות ללכת אחרי ה' יתברך. נודע שסוד הסגולה הוא בחינת הנסתר, הרמוז באותיות ו"ה שבשם הוי"ה, ואילו סוד הבחירה, בחינת הרוכב הגלוי, רמוז באותיות ו"ה שבשם הוי"ה. כל עוד זרע עמלק קיים, ומסתיר על ו"ה, הצד הגלוי של ישראל, ואומר שישראל טמאים במעשים, יש צורך לגלות את ו"ה, בסוד מגילה - מג"ל ו"ה, המגלה את הקדושה העצמית שבישראל. לכן בתחילה אנו קוראים את פרשיות שקלים וזכור, המגלות את הקדושה העצמית שמכלה את עמלק. רק לאחר מכן, כשנקודת הקדושה העצמית כבר מבוררת, אפשר לטהר את ישראל. והוא סוד המשכת האור גם אל הרוכב הגלוי, בסוד ו"ה. כך היא המידה, שכדי לעורר כוח רב באדם להתגבר על יצרו ולטהר עצמו, הוא מוכרח לקשר עצמו אל הקדושה העצמית שבו, שלעולם לא תיפגע. זה סוד קדש ורחץ, שמקדימים אנו את הקדושה אל הרחצה, סוד טהרת הנפש והמידות, הנעשית בשמחה ובגבורה דווקא מתוך הכרת הקודש שקדמה לה.

סוד מרע ועשה טוב - סדרי העבודה בסגולה ובבחירה

נמצא שארבע פרשיות אלו נחלקות לשניים - שקלים וזכור בסוד קדושת הנשמה העצמית, סוד הסגולה, ופרה והחודש בסוד קדושת המעשים והבחירה, סוד הרוכב הגלוי. מסדר ארבע הפרשיות אפשר ללמוד על הבדלים בסדר העבודה שבמדרגות השונות - הסגולה והבחירה. ידוע הוויכוח בנוגע לעבודת האדם בסוד מרע ועשה טוב. יש אומרים ש'סוד מרע' ואחר כך 'עשה טוב', ויש אומרים ש'סוד מרע' על ידי 'עשה טוב'. איך מיישבים את שתי הגישות ביחד? באמת, מארבע פרשיות אנו לומדים דבר נפלא. הנה בבחינת הקדושה העצמית שבישראל, אנו רואים שפרשת שקלים, שהיא בחינת עשה טוב, הארת קדושת הנשמות, קודמת לסוד מרע, מחיית עמלק וכל הכופרים בקדושה זו. נמצא שבסוד הסגולה הקדמונה את עשה טוב לסוד מרע. וסוד העניין הוא, שהנה הואיל והנשמה קדושה ולעולם לא תיפגע, הרי שצריך להתחיל מעשה טוב ואחר כך לסוד מרע. ראשית צריך להזכיר שיש נשמה קדושה, ודרך כך לסוד מרע. כמו כן, הנשמה חצובה מלעילא, אנו לא עסוקים כלל ביצירת הקדושה שבה. לכן קדושתה לא תסתאב לעולם, גם אם סובכים אותה רע וזוהמה. על כן, דווקא בה צריך לקיים את הבחינה של מעט אור מגרש הרבה חושך, והארת הנשמה תבריה ותבער ממילא את הקוצים הסובכים אותה.

אמנם, בפרשיות העוסקות בקדושה הנגלית, בסוד המעשים, אנו רואים את ההפך - ראשית כל באה הטהרה, בפרשת פרה, הכוללת תשובה וזריקת מים טהורים, ורק לאחר מכן בא גילוי קדושת המעשים והבחירה, בסוד אור הלבנה וקידוש החודש, סוד הקדושה שבנקודת ההתחדשות והמעשים. נמצא שברוכב הגלוי החלנו בסוד מרע, ולאחר מכן בא עשה טוב. וסודו הוא, שכשבאים לטפל ברוכב המעשים, הרי שכדי לעשות טוב צריך לפני כן להתנקות מהלכלוכים, אחרת יאחזו הקלקולים בכל טוב שייעשה ויפגמו בו. כמו מי שרוצה לבנות בניין, שצריך לסלק את הפסולת לפני שיוצק את היסודות, כדי שהבניין ייבנה בצורה מיוסדת וחזקה, ולא על יסודות רעועים. לכן צריך להקדים את סוד מרע לעשה טוב.

פרשיות אלו הובאו דווקא בתקופה הזו, ולא מצינו בחגים אחרים שקוראים לפניהם פרשיות. וזאת מתוקף מעלת ימים אלו, ובייחוד סוד ניסן, שבו נגאלו ישראל. לכן יש בפרשיות אלו עלייה הדרגתית של מעלת ישראל, שחלליתיה הוא סוד גאולת ישראל השלמה, שתבוא במהרה, ונתקנו פרשיות אלו, בסוד הפנימי, לעורר את ישראל במשך חודש שלם, להכניס לגאולה שלמה, שתבוא בשלמות ארבעת היסודות הללו של פרשיות אלו במהרה בימינו אמן.

תרגום במעגלות חודש אדר השנה

אלא צריכים לדעת שמטרת התורה והמצוות היא לחנך את האדם לצאת מן האהבה העצמית שלו, כי בזמן שמקיים את התורה והמצוות משום אינטרסים איגואליסטיים, הרי זו עבודה פגומה, שאינה לכבודו של הבורא. אבל כאשר אוהב הנברא את בוראו הריהו מוכן לקיים את ציוויו גם כאשר נוגדים הם את האינטרסים שלו, כחיל בשדה הקרב אשר מציינת למפקדו. הרי אומר שכאשר האדם מקיים את מצוות ה' כחוקים, גם כאשר הם נוגדים את הבנתו והרגשתו, ועושה זאת תוך התעלמות מעצמו, ומצד אהבתו הגדולה לבורא, אזי זהו מצב נעלה, והוא היופי האמיתי של נפש האדם, כאשר מצליח להגיע למצב כזה.

לא נשלה את עצמינו, אבל אנו עדין נתוקים מן המצב הזה, כי אנו מחפשים בכל דבר את התועלת, הן תועלת בעוה"ז והן תועלת בעוה"ב. וממילא ברור הדבר שאנו רחוקים מאהבת ה'. דוגמא בולטת לדבר היא טקטיקות ההחזרה בתשובה שנוקטים בהן טובי המרצים, למשל: אחוז הגירושין במשפחות שומרות תורה ומצוות הוא נמוך מאד בהשוואה למשפחות שאינן שומרות תורה ומצוות. (מתוך אחת ההרצאות בסמינר לחוזרים בתשובה). כאשר אדם שומע משפט כזה, אזי הוא עושה חשבון מהיר: כדאי מאד עבור האהבה העצמית שלי לשמור תורה ומצוות, כי ע"כ תוכבטה שלות חיי המשפחה שלי. א"כ הבסיס של החינוך והחזרה בתשובה הוא בסיס של איגואליזם טהור, ואין הוא מתוך אהבת המלך שאמר ונעשה רצונו. זוהי רק דוגמה בלבד, אבל אם נבדוק, אזי כל פרטי חיינו מלווים בחשבון הזה של הפדאיות. אנו נתקלים על כל שעל רצעד בחשבונות הללו, של כמה נרויח בעוה"ז ובעוה"ב אם ננצור את לשוננו, וכי' וכי' נמצינו למדים, שאנו צריכים לשנות מן הקצה אל הקצה את כל דפוסי חיינו ומחשבותינו, הקב"ה דורש מאיתנו להתפך לאנשים אשר אינם פועלים מתוך מניעים אנוכיים, אלא שפועלים מתוך מניעים של אהבת הזולת ואהבת המקום, ונקודת המבחן לדבר היא - האם אנו מסוגלים לפעול גם כאשר אנו צריכים לקיים חוקים? כאשר יושב אדם ואוכל את הטשולענט בשבת, אף אחד לא יאמר שמצוה זו היא גזירת מלך בלא טעם, כיון שהגוף מוצא בה טעם רב... אבל

נמצינו למדים, שאנו צריכים לשנות מן הקצה אל הקצה את כל דפוסי חיינו ומחשבותינו, הקב"ה דורש מאיתנו להתפך לאנשים אשר אינם פועלים מתוך מניעים אנוכיים, אלא שפועלים מתוך מניעים של אהבת הזולת ואהבת המקום, ונקודת המבחן לדבר היא - האם אנו מסוגלים לפעול גם כאשר אנו צריכים לקיים חוקים? כאשר יושב אדם ואוכל את הטשולענט בשבת, אף אחד לא יאמר שמצוה זו היא גזירת מלך בלא טעם, כיון שהגוף מוצא בה טעם רב... אבל

13

ונקדים לזכר מה שמנינו בפרשת
 בראשית, כי אחר שאלם
 הראשון אכל מן עץ הדעת, גזר עליו
 הקב"ה מיתה, וכמו שכתוב (שם ג' י"ו)
 ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל
 מן העץ וגו' עד שזכך אל האדמה כי
 ממנה לקחת, כי עפר אתה ואל עפר
 תשוב. וכבר עמדו המפרשים לזכר, למה
 גזר עליו הקב"ה דייקא ענין המיתה,
 לעונש על חטא עץ הדעת. גם מה שאמר
 הכתוב "כי ממנה לקחת" ז"ל, מהן
 הנתינת טעם, שלכך ישז אל האדמה כיון
 שממנה לקח.

וביארנו בספרים הקדושים בזה כמה
 עניינים עמוקים, ונזכר קצת
 מה שנוגע לעניינינו, על פי הידוע (ספר יצירה
 פ"א) כי העולם נברא בארבעה יסודות, אש

רוח מים עפר, ויסוד העפר הוא היומא
 חומרי שכולן, וממנו נרא הקב"ה את
 חומר גופו של אדם, כמו שכתוב (בראשית ב'
 ו') ויזר ה' אלהים את האדם עפר מן
 האדמה, וכן חומרים (בשפלה ר"ה) אדם
 יסודו מעפר. והסכלים מזה הימה, כדי
 שהאדם על ידי עבודתו, יתפוך אף את כח
 העפר היותר חומרי, לעבודת הבורא. כי
 יסוד העפר ממשך את האדם לכל מיני
 תאוה ומדות רעות, ולכל מיני עניינים
 חומריים, וגם מדות העללות והעצבות
 נולדות מיסוד העפר (פ"א ש"י פ"א), ולכן
 הגוף מושך את האדם שיתעצל בעסק
 הסורה והמנוח, והאדם לרין להפוך
 ולהכניע כל אלו הכחות של יסוד העפר
 שבו, שגם הגוף החומרי יתפך לאורה
 רוחנית וישתעבד לרצון הבורא ז"ה.

אבל נחמת שורש יסוד העפר הזה, הוא
 * ממקום גבוה מאד, כמו שאמרנו
 חז"ל (ב"ר ה' ט"ז) על הפסוק (בראשית א' י')
 ויקרא אלהים ליבשה ארץ, למה נקרא
 שמה "ארץ", שנלפת לעשות רצון קונה.
 כי עפר הארץ שזעולס המסתון שורשו
 מארץ העליונה, אשר נמשכה אחר רצון
 קונה, ולכן גם חומר גופו של אדם שנברא
 מן עפר הארץ, מנד שורשו הוא נכסף
 ומשמוקק לרין אחר קונו ולעשות רצונו.
 אלא כאשר יסוד העפר הזה נתפרד וננדל

14

שיג שלום

פרה

נתיבות

כאשר ראובן פוגע בשמעון, ומתנהג שלא
 כשורה ובצורה מעליבה ומזלזלת, ואז כל
 ישותו של שמעון מרוכות בענין אחר -
 להתנקם בראובן בכל האופנים האפשריים, אז
 האדם צריך לקבל על עצמו את צווי המלך
 חזק, למרות שגופו אינו מקבל את הדבר.

אליבא דאמת, בדבר זה תלוייה כל
 הצלחתינו, כי אם אין אנו מסוגלים לקבל
 חוקים, אזי אנו פועלים אך ורק כשזוה נח לנו,
 וכשזוה קצת לא נח, אנו נסוגים אחורה.
 ומחמת זאת נהפכנו להיות מגושמים ביותר,
 ונטולי כל חיות ורוחנית.

וע"כ עלינו לבקש מאת אבינו שבשמים
 שיתן לנו טבע שאינו מצוי בנו, טבע של
 אהבת הזולת, ורק אז יהיו לנו התכונה
 והרצון, לעובדו דוקא כאשר הדבר נוגד את
 האהבה העצמית שלנו.

12

שהיא טהרתן של כל ישראל. שפרשת פרה ענינה
 טהרתן של ישראל לפני קרבן פסח, וע"כ מקדימים
 קריאתה. ומקשים בזה דבשלמא בזמן שביהמ"ק קיים
 היה ענין טהרתן של ישראל באפר פרה כדי שיוכלו
 להקריב קרבן פסח בטהרה, אך מהו ענין טהרתן
 של ישראל בזמננו? שמחמתו מקדימים קריאת פרשת
 פרה. אך ע"פ הדברים קריאת פרשת פרה היא ההכנה
 הראשונה לקראת חג הפסח, כי ענין פסח הוא יציאת
 מצרים וזמן חירותנו שיהודי יוצא מהחומריות ומתחת
 שלטון הרע והטמא, וכדי להגיע לזמן חירותנו צריך
 מקודם לטהר את הפרה, להכניע ולבער את
 החומריות, שאז יוצא מעבודת לחרות משעבוד
 לגאולה ומאפלה לאורה, שכל זמן שיהודי שקוע
 בחומריות וישות הריהו שקוע באפילה ולא תתכן
 אצלו חירות ויצי"מ, כמאחז"ל (ב"ר פט) כל זמן
 שיציה"ר בעולם תשך וצלמות בעולם, וע"י הכנעת
 החומר יוצא מאפילה לאורה. וכמו שביארנו במד"כ
 שאמר הקב"ה לאברהם בברית בין הבתרים, ידע
 תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם. דענין גלות
 מצרים לא היה עקב חטאים, שהרי ירדו לשם שבעים
 נפש צדיקים וקדושים שלא חטאו כלל. אלא המטרה
 של גלות זו היתה כדבר ה' ידע תדע, שלמען יוכלו
 בניך להשיג את היעוד שלהם להיות עם הנבחר
 עליהם להזדכך בגלות מצרים ועבדום וענו אותם,
 להכניע את החומריות ואת הישות והאנכיות שלהם.
 וזה שייך כמ"כ לכל יהודי שעליו להגיע לבחי' יציאת
 מצרים, מאחז"ל בכל דור ודור חייב אדם לראות
 את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, וההכנה לזה
 היא לעקור מקרבנו את החומריות והאנוכיות. וע"כ
 ראשית ההכנה לפסח היא קריאת פרשת פרה
 המסייעת ליהודי להשתחרר מהחומריות, שזו הפעולה
 הראשונה שצריך יהודי לעשות קודם יציאת מצרים.
 וזמי ההכנה מתחילים בשלושים יום שקודם החג,
 כמאחז"ל (פסחים ו.) שואלין ודורשין בהלכות הפסח
 שלושים יום קודם הפסח, ופירש בזה מרן אדמו"ר
 בב"א זי"ע שואלין ודורשין איך הולכים ונכנסים
 אל החג הק'. והיינו שההכנה לחג הפסח מתחילה
 בשלושים יום אלו קודם החג שהם הכנה לטהר איש
 יהודי מכל המציאות של הטומאה שיכנס טהור

משורשו, ונצרה ממנו גוף האדם, אז הוא כח חומרי חזק מאוד, ומושך את האדם לכל ענינים חומריים, ועבודת האדם היא לדבק עצמו לשורשו, ולעורר בקרבנו שורש העפר שממנו לקח, אשר מנצח שורשו הוא נמשך אחר רצון קונו, וזכח זה יוכל להפוך יסוד העפר שבגופו החומרי, שגם החומר יתהפך לגורה רוחנית.

ובמקום זה נראה הקצ"ה את האדם מעפר הארץ שבמקום המקדש, כדי שכן העפר קדוש שמוצבו בו, יהא לו לסייע ולעורר שיכול לזכר ויזהר גופו החומרי, וכמו שפירש"י הק' בפרשת

ובל זה היה לפני מטא אדם הראשון, שאז היה זכח האדם לדבק עצמו לשורשו בניקל, ובקל היה יכול להכניע את יסוד העפר שבגופו, עד שהגוף היה מודבק ומתקדש בעין קדושת נשמתו, ואז היה עולה בסערה השמימיה עם גופו ציחה, כמו אליהו הנביא שעלה בסערה השמימיה (מלכים ב' ג'). אזל כיון שאדם הראשון מטא בעץ הדעת, ונכנסה וזהמא רבה בכל מולדותיו כמוזא בדברי חז"ל (שבת קמ"ו ע"ב). ועל ידי זהמא זו לתחוק ונתגשש מאוד יסוד העפר שבגוף, עד שמאז כמעט שלא היה באפשרי לאדם לטהר חומריות גופו בעולם הזה, ואם היה האדם לעולם במצב כזה, לא היה פועל כלל חכמים וירידתו לעולם, שהרי עיקר חכמים ירידת הנשמה בגוף היא, כדי שיהפוך גם את החומר לגורה רוחנית כנ"ל.

והבורא צ"ה הרי ספך חסד הוא, ומושך מתשבות לצלתי ידח ממנו נדח, לכן חשב מחשבות ועשות, שאף אתר החטא, אף אחר שגופו של אדם נתגשש ונתעבה מאוד, עם כל זה יהא זכחו לזכר ולתאר גופו, לכן מרוב חסדו וטובו גור ואתר אל האדם, עפר אתה ואל עפר פשוט, שיצטרך למות ולחזור לשורשו, כדי שעל ידי זה תהא לו תקנה, והיינו על פי מה דק"ל (שק"ט פ"ג מ"ט) שכל דבר החשוב לקרקע אינו מקבל טומאה, ואף דבר שגור טמא מתחזרו בקרקע, אם חזר ויחל, נפקע ממנו כח הטומאה, כמו

שמנינו (תרומות פ"ט מ"ו) בשמילי תרומה שנטמאו, אם חזר ושתלן בקרקע, טהרו, דויעשתן בקרקע זו היא טהרה: וכן ק"ל (ב"ב פ"ג מ"ג) צמים שנטמאו, שמשיקן למי מקוה, ועל ידי זה הם נטהרים, והיו כמו שזרעו מחדש. והטעם בכל זה מבוחר בספרי קודש, כי שורש של כל דבר אי אפשר לחול שום טומאה, כי שם אין כח לחייונים וכחות הטומאה לשלוט, ובפרט בשורש העפר, שהוא שורש קדוש ביותר, מארץ העליונה, שרצתה לעשות רצון קונה, לכן כל זמן שהורע מחובר לשורשו שבעולם התחתון, הוא מקושר צוה לשורשו שלמעלה בעולם העליון, ואי אפשר לחול עליו שום טומאה, וכן אחר שהורע נפרד משורשו ונטמא, אם הוא חזר ומתדבק לשורשו, נפקע ממנו כח הרע והטומאה, כי במקום השורש אין שום שליטת הרע.

החטא, גזר עליו הקצ"ה ברוב חסדו, שיצטרך למות ולחזור לשורשו, לעפר הארץ שמתנה לקח, שזה לא היה לעולם על מטאו, אלא לטובת תיקונו, כדי שעל ידי זה יהא מקושר ודבוק לשורשו, כי כל דבר שעתיד לחזור לשורשו, יש לו שייכות והתקשרות לשורשו, אף כאשר עדיין לא חזר לשם, דנחשב על שם העמיד, כענין שאמרו חז"ל (בימות ק"ד ע"ב) כל הראוי לזילה אין זילה מעכבת בו, על כן כיון שנגזר על האדם שיצטרך לחזור לשורשו, זכח זה הוא מקושר ודבוק לשורשו אף צמיים חיותו, ובמקום השורש הרי אין שום שליטת הרע, ועל ידי זה יש זכחו לטהר ולזכר גופו בעולם הזה, ובפרט ששורש הגוף הוא ממקום גבוה, מעפר הארץ שרצתה לעשות רצון קונה, ונצרה מעפר קדוש ממקום המקדש, אם כן ודאי שכאשר הוא מקושר לשורשו, יש זכחו לזכר ולטהר חומר גופו. מה שאין כן, אם היה האדם חי לעולם, היה נפרד ונפסק צוה משורשו מכל וכל, ואז היה קשה עליו מאוד לזכר גופו, כיון שנתעבה ונתגשש מאוד צעת החטא.

וזהו שאמר הקצ"ה לאדם הראשון צמיית טעם, עד שזיך אל האדמה "כי ממנה לקחת", פי' דכיון שמתנה לקחת חוה שורשך, לכן נרצך אתה לשזב לשם, כי על ידי זה תוכל לטהר חומר הגוף אף בהיותך בעולם הזה. חוה גם כן הכוונה, כי עפר אתה ואל עפר תשוב, פי' כיון שעפר אתה משורשך, לכן נרצך אתה לשזב אל העפר, כי השורש מטהר את הכל

ובוזה נצוה לזכר ענין הזאת אפר הפרה על טמא מת. כי ענין הטומאה השורה על האדם הנוגע בזה או בא צאהל המת, צאה מכת יסוד העפר של הגוף, ולכן מתאחים בו כחות הטומאה. וזכן כדי לטהר את האדם מוטומאה זו שנדבקה בו, היה מן הזורך לעורר השורש של האדם, שעל ידי זה יטהר מהזהמא והטומאה השורה על גופו כמבואר. ועל זה צוה לנו הכתוב ליקח פרה אדומה ולשרפה באש, כי הקצ"ה הטביע כח צמיחה זו, שעל ידי הזאת אפר הזה יתעורר שורש גופו של אדם שממנו נוצר, הן על ידי צמיחת הפרה, והן על ידי האפר שנעשה ממנה. והיינו על דרך שכחוב בספר הקדוש צח עין (פרשת חקת), צחס המגיד הק' בעל מאור עינים מטשערנאציל

לבן כדי לטהר את האדם מוטומאת מת, צוה הכתוב ליקח פרה דייקה, כי פרה היא צמינת אימא, וצוה היה מתעורר באדם שורשו שממנו נוצר ונצרה, ועל ידי זה נטהר מכת הטומאה ששרתה על גופו החומרי.

ובן ענין האפר שנעשה ממנה, בא לעורר באדם שורש העפר שממנו נוצר, והיינו על פי הידוע (עי' מנא אג"ק פט"ו) שאפר הנעשה מדבר הנשרף, הוא שורש העפר שדבדב יהוא, כי כאשר האש נלחח בצחיה דבר, הוא מפריד ומחלק את

ארבעה היסודות ארמ"ע שבו, יסודות האש והמים והרוח ועליים צעשן וחוררים לשורשן, וחוה העשן העולה מן האש, וביסוד הרציעי שהוא כח העפר, צו אין האש שולט, והוא נפרד לעצמו ונעשה אפר, ולכן מיינו שהאפר נקרא לעפמים גם צחס עפר, כמו שכחוב בפרשת פרה, ולקחו לטמא "מעפר" שריפת החטאת, מפני שהאפר הוא יסוד היצר הנשאר מדבר הנשרף. לכן צוה הקצ"ה להזות על טמא מת מאפר הפרה, שצמינת האפר היה מעורר בתוך האדם שורש העפר שממנו לקח, אשר מנצח שורשו אין מקום לחול עליו שום טומאה, כי שורשו שורש קדוש, מארץ העליונה אשר רצתה לעשות רצון קונה, ומעפר מקום המקדש, ומעל נפקע ממנו כח הטומאה שדבדב בו.

Parashath Parah contains within it the means for rectifying the defilement caused by contact with the dead. Death came to the world as a direct result of the sin of Adam. The root of his sin, as expounded by Rashi, was his self-assertiveness, as Rashi explains on the words, והייתם כאלקים, "And you will be like God": יוצר עולמות "creator of worlds."¹⁰ Each individual has within him a deeply-imbedded desire to be actively involved in acts of formation and creation. This actually springs from his wish to assert his own independence. Man, being an entity distinct from his Creator, establishes a sense of his own worthiness. It is impossible for any creature to truly internalize the concept that there is none other besides the Almighty — אפס זולתו — for ultimately one feels that he himself, too, possesses an individual, independent identity. This is the origin of man's pride and self-exaltation. The

self-assertive and proud person always feels himself restricted and out of place. In every situation he is not at home — he remains a "stranger." Rectification of this can be achieved through the "hyssop," as explained by Rashi in relation to the laws of purification from defilement by contact with the dead, the subject matter of *Parashath Parah*:

עץ ארוז ואזוב ושני תולעת . . . ארוז הוא הגבוה מכל האילנות ואזוב נמוך מכולם, סימן שהגבוה שנתגאה וחטא ישפיל את עצמו כעזוב ותולעת ויהכפר לו.

*The cedar tree and hyssop and silkworm... The cedar is the tallest of all the trees, and the hyssop is the lowliest form of plant — symbolizing that those sinning through self-elevation should lower themselves like the hyssop and the silkworm, thereby achieving atonement.*¹¹

This is the reparation effected by *Parashath Parah*, for it facilitates rectification of the impurity caused by contact with the dead, death having come into the world through the sin of Adam, which emanated from self-assertion. Only then, after rectification of the three types of spiritual subjugation, can we reach the level of *Parashath HaChodesh*, of "Draw along and take" and "I took you to Me for a people." For it is only when one has been able to extricate himself from the three negative qualities — the jealousy remedied by *Parashath Shekalim*, the lustfulness remedied by *Parashath Zachor* and the pride remedied by *Parashath Parah* — that he can truly take on the Yoke of the Almighty as symbolized by the commandment "Draw along and take for yourself" — draw away from idolatry and take upon yourself the service of the Almighty.

246

האדם בעולם הזה הוא, להכניע ולצטל גם הגוף החומרי לעבודת ה', שגם הגוף ירוך אחר רצון קונו. והאמן ביותר מסוגל לזה הוא בשבת קודש, שאז ניקל יותר לאדם לדבק עצמו לשורשו שממנו נוצר ונברא, כי בשבת היא עם עליית העולמות למעלה, וכל הברואים חוזרים לשורשן העליון כידוע (פרע"ם שער השבת פ"ה), ואם כן גם הגוף

24a

ולתבליית זאת אנו יושבים צידד בעת סעודות שבת קודש, שהנני מנסה לעורר את ענמי ואת כל החברים עמי צידד, והנני חוזר על דברי אלה עוד הפעם ועוד הפעם, כולי האי ואולי יכנסו הדברים באזניכם, שתכירו ותבינו על כל פנים קצת, כי בזה שהאדם מקיים התורה והמנוחות באופן קל כפי טבע גופו, אינו פועל תכלית הבריאה, אלא עיקר עבודתו

ובן צטל שנה ושנה כאשר אנו קורין פרשת פרה, מתעורר כח הסגולה שהטביע הקב"ה במנוחת הפרה, שמתעורר שורש העפר שממנו נברא גופו של אדם, אשר מאל שורשו גם הגוף משך אחר רצון קונו, לשוב ולהתדבק אליו יתברך, לכן על

ידי קריאת הפרשה, נכנס בלדם כח ועוז, שיוכל לצטל ולכוף גם גופו החומרי אל רצון הנשמה, ולהתגבר על יסוד העפר שגופו המושכו לכל מיני תאוות רעות, ולעצלות ועצבות הבאות מיסוד העפר.

לבן יש לאדם לשאוב חיזוק רב מקריאת פרשת פרה, שלא להתייחס בעבודתו, כי אף אם הוא רואה שתאוות גופו החומרי מתגבר עליו מאוד, זכור היטב, כי בלחמה גם הגוף החומרי הזה, המושכו לכל מיני תאוות ומדות רעות, רצונו בלחמה לעשות רצון קונו, מאל שורשו שורש קדוש שממנו לקח, אלא שצריך לעורר בקרבנו אותן השורש, ואז יצטל גם הגוף אל רצון הנשמה וירוך לעשות רצון קונו.

22

לבן כאשר עבר עלינו יום שבת קודש זה, אשר קראנו בו פרשת טהרת הפרה, הוצאה להחליט חומר גופו של אדם כאמור, צריך כל אדם להתעורר ביותר לעבודה זו, לצטל תאוות וטבעיות גופו החומרי אל רצון הנשמה, ולשעבד גם הגוף החומרי לעבודת שמו יתברך. ואין הקב"ה חובב מאתנו להגיע לדרגת הנדיקים, קדושי עליון, אשר זכו להפוך את הגוף לצורה רוחנית ממש, כמו הר"ר אלימלך מליזענסק ז"ע, שטיהר ויכך גופו כל כך עד שגופו נתקדש כנשמה טהורה ומוכנת ממש (מוצא לעיל פי פקודי דף רע"ב) אלא עלינו מוטל לכל הפחות לכוף את הגוף ולהרגילו בעל כרחו לעבודת שמו יתברך, שהוא בחינת אחכפאי, ולא בחינת אתהפכא שהוא בחינת הנדיקים, כמו שציאר הרה"ק בעל התניא ז"ע (לקו"א פרק כ"ט), שיש שני מיני נחת רוח לפניו יתברך, אחת בחינת אתהפכא, ואחת בחינת אחכפאי, ועבודת הבינונים היא להיות כל ימיהם במלחמה, לאכפאי את כח הרע שצקרצם. לכן מעתה צריך כל אדם להתבונן ביותר בכל מעשיו והנהגותיו, כמה הוא עובד לכוף ולהכניע את תאוות הגוף, כי כאשר יצדוק אחר מעשיו, יראה בעצמו, כי לא די שאינו כופה את תאוות הגוף, אלא לפעמים עוד מגביר ומחזק ביותר את כח הגוף החומרי,

החומרי חחר לשורשו שורש קדוש שממנו לקם, ועל ידי זה מתבטל כח החומרי שבגוף האדם, וכח הרע והזוהמה נפרד ממנו, והוא נכסף ומשתוקק לרוח אחר קונו ולהבטל אל רגון הנשמה, וכן אמרו צוה"ק (מ"ב ר"ה ע"ג) דשבת איהו יומא דנשמתא ולא יומא דגופא כלל, כי בשבת מתבטל כח הגוף אל רגון הנשמה, והנשמה שולטת עליו ומאירה עליו באור גדול.

28

לעבוד ה', וכמו שאמר הרבי ר' צונס מפריסיסחא ז"ל שצריך כל אדם שיהי לו צ' כיוס, צ"ח צשכילי וצרח העולם, ויגבה לצו דרדכי השם, וצדשני הציטול וההכנעה, ועל ההכנעה מורה ענין האזוב, ועל התקופות לעבודת השי"ת מורה ענין הארו, וכן אומר השפ"ח כי האפר היו לריכין לערב אוחו צמים חיים, שהמים גיב מרמזים לענין של הכנעה, כמו שאמרו (תענית ז.) מה מים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך, אבל צריך להיות חיים, שלא יבוא מההכנעה לעללות ואי עשי' בעבודת השי"ת.

27

צריך האדם להכין עצמו להיות ראוי לקבל רוח הטהרה שצא משורש החיות מעין החיים עיקר הכנעה הוא עיי הציטול וההכנעה לרגון השי"ת, ולכן אין לנו מצויים טעם פרה, להורות עלמברת פרה לריכין הציטול וההכנעה, ואין יזכה להנצ. עבור ברא לי אלקים, להטברת על

27

אמונת פרשת זכור עתיך קסא

וכבר אמרנו, ששונה בחי' הטהרה של פרה משאר טהרות, ובעלמא צריך האדם לעשות פעולה לבוא ולכופף קומתו תחת מי המקוה בכרי להטהר. משא"כ בטהרת מי חטאת א"צ לכך, רק הכהן מנה המים על הטמא, ואין הטמא צריך לעשות שום פעולה לצורך קבלת הטהרה. ובחי' טהרה זו היא לאותם נשמות החלושים, שהם חסרי כח מלבוא

בעצמם להטהר. או מתקיים בהם מש"כ ויצא הכהן אל מחוץ למחנה - והיינו שהקב"ה [שהוא הכהן] יוצא אל אותם שפלטם הענין אל מחוץ למחנה, ושם מזה עליהם ומטהרם כמ"ש "ודקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גלגליכם אטהר אתכם". ובחי' זו נעשית בפורים, שהוא הזמן שמקרב הקב"ה הרחוקים המפורדים בכל מדינת המלך. ועיקר בחי' הפורים הוא בשבת פ' פרה, כמו שאמרו בספרי"ק שפורים ופרה ענין א' הם, ובשבת הוא ביתר שאת עיי סיוע קדושת השבת וידוע שעליית כל העובדות של ימי השברות הוא ביום השבת. ועיי בשבת זו עולים כל המצות שקיימו ישראל בימי הפורים להיות נקבעים בנפשות ישראל. ובפרט בעת סעודה שלישית שהוא עיקר הנקף מדרגת השבת, והקדושה היא אז בכפליים מבשאר השבת.

29

הנשמה, הנשמה שנחתה צי טהורה היא, הטהרה של ה"ויפח באפיו נשמת חיים", שחיות הגוף יהי נמשך מחיות הנשמה, וזה שייך רק עיי ציטול רלוות הגוף, ועיי ההכנעה והציטול אליו יחברך שמו.

צ"ח צ"ח צ"ח

ההשקות והנסיונות מתגברים על האדם, כי לא די שהאדם יתעורר לעבודת ה' רק צומנים מיוחדים, צעמותי רגון, כגון בשבתות וימים טובים, או רק צימים הנוראים או צימי השובבי"ם וכדומה, כי

צדק זה לא יגיע לעולם לשום תכלית, אלא כדי להלליל בעבודת ה' צריך לעבוד עבודה פמדידת יום אחר יום, כמו שאמרו חז"ל פפשת (ר"ה ד' ט"ו) תפשת מרובה לא תפשת, רק תפשת, ועט תפשת, כי רק על ידי עבודה צמעט מעט, יש צכחו להכניע חומריות גופו. ואף שאינו מרגיש תיכף מה פעל ציה שהכניע תאוותיו, כי התאות עומדים

30

גדליהו פרשת פרה אור 28 114

ד' צ"ח צ"ח

ומקשה השפ"ח הלא האזוב והארו היו צעת שריפת הפרה, וצשעת הזאה אין כאן לא ארו ולא אזוב, ואין יש כאן רמז להאדם להשפיל את עצמו. אלא שהפירוש הוא שכל מעשה המזבח הוא כלי להחזיק בו אור המזבח, ואור המזבח של פרה אדומה הוא ענין הציטול כעפר לרגון השי"ת, והכלי לקבל זה האור הוא אפר הפרה, עיי שריפת העץ ארו ואזוב נעשה לכלי הראוי לקבל זה האור, ולו יש השפעה על האדם מאור המזבח, כי אין מקבל האפר הסגולה הזאת שיספיע על האדם ענין של ציטול והכנעה, וכן צעת קריאת הפרשה כשאין לנו אפר הפרה, נגזו בקריאת הפרשה ההכנעה והציטול לרגון השי"ת, שעל ידה יכולין להגיע לטהרת פרה ששורשה הוא מעין החיים.

31

עדיין צתוקפס, אבל צמעט מעט, ודאי יזכה לראות הללמה בעבודתו, כי תפשת מועט תפשת, וצכל פעולה שעושה להתגבר על תאות וטבעיות גופו, נכנע לח הגוף יותר ויותר.

ובאשר נעבוד את ה' צדק זה, מוכה להכין נפשינו לקראת ימי הפסח הצאים עלינו לטובה, שהרי מטעם זה תקנו לקרות פרשת פרה צימים אלו, כדי שציה נטהר עצמינו לקראת החג הקדוש הצעל"ט (רש"י מגילה כ"ט. ד"ה פיה), שצכח טהרת הפרה מוכה לקיים כל מצות הפסח ההלכתו ככל משפטו ותקתו, וזוכה שכל המצוות של השבת שצור וציעור חמץ, וכן המצוות של אכילת מצה ומרור וכו', כולן יפעלו עלינו פעולה לטובה, שזוכה להתקרב על ידם אליו יתצרך ציומר.

באר החיים

מעתה נראה כי זהו ביאור דברי רבי חמא באמרו: "ולמה פרה קודמת, שהיא טהרתן של כל ישראל". כלומר מאחר שאוכלי הפסח צריכים לטהרת הפרה, כי אסור להקריב ולאכול הקרבן פסח בטומאה, וזוהי מוכח כי חוקת הפרה גדולה מחוקת הפסח, לכן הקדימו חכמינו ז"ל פרשת פרה שהיא טהרתן של כל ישראל לפרשת החודש שנזכר בה קרבן פסח.

הנה כי כן דבר בעתו מה טוב לבאר דברי רבי חמא, כי פרשת פרה קודמת לפרשת החודש: "שהיא טהרתן של כל ישראל", איך שייר ענין זה גם בימינו אשר בעוונותינו הוי"ם אין לנו פרה אדומה בפועל, אלא שאנו מקיימים מצוה זו בקריאת פרשת פרה בבחינת (הושע יד-ג): "ונשלמה פרים שפתינו", ובכך נאיזו טומאה אנו זוכים לטהרה בקריאת פרשת פרה.

חוקת הפרה וחוקת הפסח הם תיקון לעבודה זרה

פתח דברינו יאיר לבאר מה שמסתפק המדרש: "יהי לבי תמים בחוקיך, זה חוקת הפסח וחוקת פרה אדומה, למה ששניהן דומין זה לזה, בזה נאמר זאת חוקת הפסח, ובוה נאמר זאת חוקת התורה, ואי אתה יודע איזו חוקה גדולה מזו". וצריך ביאור מה ראה המדרש על ככה להשוות בין חוקת הפסח לחוקת הפרה. זאת ועוד, שטרם לפתור לנו הספק של: "אי אתה יודע איזו חוקה גדולה מזו", ומוכיח

יוסיף גדרי קדושה מעט מעט ובזה יתקדש בקדושה של מעלה

ההעצה היעוצה להשיג מדרגות בקדושה וטהרה היא לעלות שלב אחר שלב ממדרגה למדרגה, וכלל זה נקוט בידך, שלא ללכת בגדולות ובקפיצה, דק שלב אחר שלב כפי כוחו, וכמו שאמרו חז"ל במדרש (תנחומא פר' בהעלותך סימן י) "אמרו ישראל לפני הקב"ה, רבש"ע אתה יודע כחו של יצה"ר שהוא קשה, אמר

להם הקב"ה, סלקו אותו קימעא קימעא בעוה"ז, ואני מעבירו מכם לעתיד", לכן היום יקבל על עצמו להתחזק בדבר קטן זה ואח"כ יהא מוסיף והולך לקבל על עצמו עוד תוספת קדושה, עד אשר יתרגל להיות דבוק בקדושה בכל עת ובכל שעה, ויהא אצלו בבחינת הרגל שני נעשה טבעי.

וממילא אל ימנע מלהתחזק אפילו בדבר קטן, כי זה יביא אותו לעלות עוד ועוד, ואז יבר קטן זה חשוב וזכיב בעיני הקב"ה, ומפורש כן בחובות

הלבבות (שער חשבון הנפש פרק ה) "אל ימעט בעיניך שום דבר [היינו, שום דבר ומצוה, ואפילו מצוה קלה שאדם דש בעקביו], כי המעט ממך רב אצלו". היינו שאף המקצת שבמקצת שהאדם עושה חשוב ומרוצה לפני הקב"ה, וממילא צריך להתחזק בכל מצב ולהחשיב את פעולותיו ואז לא יפול ברוחו.

וכך פירש החתם סופר (פרשת כי תצא ד"ה כי תבנה) מה שציוותה תורה (דברים כב, ח) "כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך", שאם קיבל האדם איזו התעוררות חדשה והזעלה על ידה בעבודתו, אזי מחובתו לעשות "מעקה וגדר", דהיינו שיעלה בהדרגה ולא יותר מדאי, וזק הגדר שעליו לעשות לעצמו, כי אם תפשת מרובה לא תפסת ועלול הנופל ליפול ממנו. וכן אמרו חכמי המוסר, שרק זרש הרשעה קפצה במדרגות ואמרה (אסתר ה, יד) "יעשו עץ גבוה חמשים אמה", ואכן נפל המן על ידי עץ זה שתלו אותו עליו, אולם בני ישראל א-ל חי יודעים לעלות ממדרגה למדרגה שלב אחר שלב, ואז מובטח להם שיראו הצלחה בפעלם.

R. Miller - You Test Yourself

34

May my heart be perfect in Your chukim (Tehillim 119:80) — these are the chok of the pesach and the chok of the parah adumah, since they are similar to each other. One verse says, This is the chok of the pesach (Shemos 12:43). Another verse says, This is the chok of the Torah [referring to the parah] (Bemidbar 19:2). We do not know which chok is the greater. This is comparable to two stately matrons, who were similar in their ways. Who was greater? One followed behind the other and accompanied her to her home. The one who was accompanied was surely greater. So too, the word chok is used with both the pesach and the parah. However, the parah is surely greater, since one needed its ashes to be spiritually fit to consume the pesach offering. (Shemos Rabbah 19:2)

ובהשקפה ראשונה דברים אלו התומים וסתומים, שהרי חטא העגל לא היה קשור ברדיפה אחרי בצע כסף וזהב, אלא בעבודה זרה שהשתחו לו כמו שכתוב (שמות לב-ד): "ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים", אם כן איך אמר משה על כך: "בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די, הוא גרם שעשו את העגל".

אך ביאור הדבר הוא שחכמינו ז"ל גילו לנו כאן יסוד גדול, כי שרר החטא של עשיית עגל מסכה מזוהב, לא היה אלא עבודה זרה של רדיפה אחרי בצע ורכושי העולם הזה בבחינת "עגל הזהב", לכן יפה המליץ משה רבינו אדון כל הנביאים על ישראל לפני הקב"ה: "דבוננו של עולם בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די, הוא גרם שעשו את העגל", כי ריבוי הכסף והזהב גרם אותם לרדוף אחרי "עגל הזהב".

מעתה ירווח לנו להבין מה שמשוה המדרש בין שני החוקים: "יהי לבי תמים בחוקיך, זה חוקת הפסח וחוקת פרה אדומה, למה ששניהן דומין זה לזה, בזה נאמר זאת חוקת הפסח, ובזה נאמר זאת חוקת התורה". כי לפי המבואר אכן יש קשר נפלא בין קרבן פסח לפרה אדומה, שהרי הצד השווה שבהם הוא ששניהם באים לכפר על עבודה זרה.

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שדרשו בגמרא (ברכות לב.), על מה שאמר משה רבינו (דברים א-א): "ודי זהב, אמרי דבי רבי ינאי, כך אמר משה לפני הקב"ה, רבונו של עולם בשביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די, הוא גרם שעשו את העגל. אמרי דבי רבי ינאי, אין ארי נוהג מתוך קופה של תבן אלא מתוך קופה של בשר..."

35

חשבתי דרכי לבאר כוונת המדרש על פי הידוע, מה שצוה הקב"ה לישראל להקריב קרבן פסח יציאתם ממצרים, הוא כדי לתקן מה ששקעו ישראל בטומאת מצרים לעבוד עבודה זרה לטלה להי המצרים, כמו שכתוב (שמות יב-כא): "ויקרא ישו לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו כם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח". ודרשו מדרש (שמו"ר טז-ב): "משכו ידיכם מעבודת וכבים וקחו לכם צאן ושחטו אלהיהם של מצרים עשו הפסח".

והביאור הוא כמו שהאריך בזה ה"בני יששכר" יסן מאמר ד דרוש א ע"ד הרמז, ועוד ביתר אריכות "דרך פקודיך" (מצות עשה ו חלק המחשבה אות ג) כי מצרים האמינו שהקב"ה מסר את העולם להנהגת זמולות, אשר הבכור בהם הוא חודש הראשון ניסן שמזלו טלה, לכן עבדו לטלה כדי להמשיך ממנו זל והצלחה בכל מעשיהם.

הנה כי כן מאחר שגם ישראל שקעו בעבודה זרה זו של המצרים, צוה להם הקב"ה לקחת את הטלה בעיצומו של חודש ניסן שמזלו טלה, ושחטו ולהקריבו לקרבן פסח לה' אלקי ישראל, כדי שבמעשה נשגב זה יגלו את דעתם, שכל זמולות ובראשם הטלה בטלים ומבוטלים כעפרא יארעא, ואין להם שום כוח כי אם למלא את רצון ה' והשגחתו בעולם.

ונתייגעו המפרשים להבין איזה קשר יש בין חטא העגל לשאר העוונות.

אך לפי האמור הביאור בזה, כי כאשר נתבונן נשכיל להבין כי שורש פורע-ראש ולענה של כל החטאים בכלל דור דור, הוא מעין חטא עבודה זרה של הרדיפה אחרי "העגל הזהב", שהרי כך מזהיר אותנו הכתוב בפרשת עקב (דברים ח-יא):

"השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך... פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה זישנות, ובקרך וצאנך יריבון וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה, ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים... ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כוח לעשות חיל."

מבואר מזה כי שורש שכחת ה' נובע מצד הרדיפה אחרי ריבוי הכסף והזהב, אשר כפי שלמדנו הוא שורש החטא של "העגל הזהב". הנה כי כן זהו שאמר הקב"ה למשה: "וביום פקדי ופקדתי עליהם את חטאתם", כי אמנם כן בכל העוונות מעורב השורש של חטא. העגל שהוא הרדיפה אחרי "העגל הזהב".

נפלא לצרף בזה מה שכתב הרמב"ם רבי אלעזר בנו של הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק ז"ע באגרת הקודש [הנדפס בנועם אלימלך]. כי אף שביטלו אנשי כנסת הגדולה היצרו של עבודה זרה, אולם לא נתבטל לגמרי כי רדיפת הממונו והעושר היא עבודה זרה בימינו, והנה הדברים בלשון קדשו:

386 שתי שערות שחורות - "כוחי ועוצם ידי"

אלא שעדיין מוטלת עלינו חובת הביאור, כי בשלמא "מחצית השקל" היא כפרה על חטא העגל, כמו שביאר ה"כלי יקר" ללמדנו להסתפק במחצית תאוותו, אולם מהו ביאור הענין שפרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, כלומר איך בהבאת פרה אדומה אנו עוקרים את הרדיפה אחרי החומריות של "עגל הזהב".

ונראה לבאר הענין בזה, על פי המבואר בגמרא (עבודה זרה כד.) כי פרה אדומה דמיה יקרים, ומפרש בגמרא: "אמאי דמיה יקרין, הואיל ושתי שערות פוסלות בה". פירוש, אם יש בה אפילו רק שתי שערות שחורות הרי היא פסולה. נמצא שהיה צריך להוציא דמים יקרים כדי לקנות פרה אדומה שיש בה רק שערות אדומות.

וכן מצינו בגמרא (קידושין לא.) כי דמא בן נתינה אמר לחכמי ישראל שבאו לקנות אצלו פרה אדומה: "יודע אני בכם שאם אני מבקש מכם כל מומן שבעולם אתם נותנין לי". הנה כי כן מבואר היטב מדוע פרה אדומה היא כפרה על הרדיפה אחרי "עגל הזהב", שהרי לשם קיום מצוה זו ה"ה צריך להוציא כל מומן שבעולם, ובכך יש כפרה על הרדיפה אחרי ריבוי הרכוש.

רחש לבי דבר טוב לבאר בזה דברי חכמים שאמרו בלשון קדשם: "אמאי דמיה יקרין, הואיל ושתי שערות פוסלות בה". על פי מה שביאר הרבינו בחיי פרשת עקב (שם) כפל הלשון בכתוב: "ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי. יאמר אולי יגבה לבך, כשתראה שפע הטובה הבאה אליך, ותאמר כי זה מצד המזל, ואמרת בלבבך כוחי - כוח מזלי למעלה, שתחשוב שיש מזל לישראל, ועוצם ידי למטה עשה לי את החיל הזה."

נמצינו למדים מדבריו הקדושים, כי כאשר מזהיר אותנו הכתוב על הסכנה הגדולה של ריבוי הרכוש שעלול להביא למחשבת פיגול: "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", הרי זה כולל שני דברים: א) הטעות של "כוחי" - שיתלה הצלחתו בגלגל המזלות שלו למעלה בשמים, ב) הטעות של "עוצם ידי" - שיתלה הצלחתו להתפאר בעמל ידיו למטה בארץ.

לפי זה יש לומר כי זהו הרמז בשתי שערות שחורות הפוסלות את הפרה, כי פרה אדומה אמו של העגל היא כפרה על חטא הרדיפה אחרי "עגל הזהב", בבחינת: "תבוא אמו ותקנה צואת בנה". על כן שתי שערות שחורות פוסלות בה, לרמז על שתי הסכנות של "כוחי" מצד המזלות למעלה, ו"עוצם ידי" מצד עמל ידיו למטה.

חוקה, ומי גדולה, הפרה שאוכלי פסח צריכין לה, שנאמר ולקחו לטמא מעפר שריפם החטאת". כי כאשר נתבונן נראה שהקרבת הפסח מטלה ראש המזלות, תכליתה לעקור העבודה זרה למזלות של מעלה בבחינת "כוחי", ואילו הפרה אדומה המכפרת על הרדיפה אחרי "עגל הזהב", תכליתה לעקור את הטעות של "עוצם ידי" למטה.

וזהו שמסתפק המדרש איזה משני החוקים יותר גדול, "חוקת הפסח" העוקרת האמונה במזלות של מעלה בבחינת "כוחי", או "חוקת הפרה" העוקרת את רדיפת האדם אחרי "עגל הזהב" בבחינת "עוצם ידי". ומביא המדרש ראיה כי חוקת הפרה גדולה מחוקת הפסח, שהרי אוכלי הפסח צריכים לחוקת הפרה להיטהר מטומאתם.

הביאור בזה כי הן אמת שגם אחרי שהוציאנו הקב"ה מגלות מצרים, עדיין מוטלת עלינו החובה להקריב קרבן פסח טלה בכל שנה, כדי לגלות בזה אמונתנו בה' אלקי עולם שכל המזלות ובראשם הטלה בטלים לרצונו, אולם אחרי שהוציאנו הקב"ה מגלות מצרים בגשמיות וברוחניות ונתן לנו את תורתו, שוב אין כל כך סכנה גדולה שנשקע ח"ו שוב בטומאת מצרים לעבוד עבודה זרה למזלות של מעלה.

41 R. Freed in Print

obtained great wealth for the first time, Hashem stressed that their money did not belong to them. All that wealth was borrowed from Hashem, to whom all gold and silver ultimately belongs.

The message that all we possess belongs to Hashem is reiterated in numerous mitzvos in the Torah. The entire observance of *shemittah*, during which we allow the land to lie fallow for an entire year, emphasizes that Hashem is the owner of *Eretz Yisrael* and we only use the Land subject to His Will. Similarly, we cannot sell land in *Eretz Yisrael* in perpetuity because it does not belong to us; we lack sufficient ownership of the Land to be able to sell or give it to another Jew forever. In the *Yovel* (Jubilee Year), the Land returns to its original owner.

Once we recognize that we are not the real owners of our wealth our perspective is radically changed. If we really believe that we hold the money in trust for Hashem, our first question concerning all our wealth must be: What does Hashem want me to do with this? And when we ask ourselves that question, it will be impossible for us to explain why Hashem wants us to spend \$2 million on a day of extravagance.

42 6. A Faithful House in Israel Aggadah - R. Israel Bernstein 134

The standard blessing for a new couple setting up home is that they may build a *bayis neeman b'Yisrael* — a faithful house in Israel.

What exactly does this mean? No one really knows. (Hopefully it means, at least, that the person who bestows this blessing has almost finished speaking!)

In truth, the blessing is that the house remains faithful to what a house should be for, a base from which to live a meaningful Jewish life. Being "faithful" to that idea means that the house serves it, and doesn't develop into an entity which itself needs to be served. The common term for a layperson is "*baal habos*," which literally means "owner of a house." Someone who succeeds in truly owning their house, and not being owned by it, is indeed worthy of praise.

To be sure, a Jew needs to be occupied with matters of this world, but preserving the distinction between being occupied and becoming preoccupied is crucial for a meaningful Torah life.